

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.»

УДК 336.226.1:004

Дубовик О.Ю.¹, Скрипник А.В.²

¹ доцент Одеського національного економічного університету

² студент гр. 42 ф-ту фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету

ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ

З лютого 2022 року Україні доводиться щоденно боротися за свою незалежність та цілісність. Повномасштабне вторгнення військ російської держави завдало психологічної, соціальної, екологічної та економічної шкоди. ВВП країни скоротилося у 2022 році на 5 % (на 268.5 млрд. грн.). Більшість галузей економіки зазнали значних збитків від агресії Російської Федерації. Багато підприємств були зруйновані або змушені були закритися. Однак економіці потрібно відновлюватися, ефективно функціонувати та розвиватися, адже наші військові, які боронять українські землі та повертають окуповані території, потребують підтримки «з тилу». Ключовим завданням сьогодення є визначення пріоритетних напрямів розвитку економіки та їх методів підтримки зі сторони держави.

Єдиний сектор економіки, який вистояв у 2022 році та зберіг свою тенденцію до росту – сектор інформаційних технологій (далі - ІТ). Так, завдяки швидкій адаптації до військових реалій, експорт ІТ-послуг порівняно з 2021 р. зріс на 5,8 % або на 400 млн. дол. США, а загальні валютні надходження становили 7,4 млрд. дол. США. За підрахунками НБУ, інформаційні технології забезпечили 3.5 % ВВП [1].

Важливою умовою розвитку ІТ-галузі є комфортні умови, які має забезпечувати держава. Зокрема, держава має використовувати фіскальні методи стимулювання економіки – впровадження податкових пільг та спеціальних систем оподаткування. Згідно чинного податкового законодавства, суб'єкти господарювання у сфері ІТ можуть обирати одну із трьох систем оподаткування: загальна система оподаткування, спрощена система оподаткування (єдиний податок) та система оподаткування для резидентів Дія.City [2].

На загальних умовах оподаткування перебувають ІТ-компанії із щорічним оборотом, що перевищує 7 млн. грн. Однак велика кількість ІТ-компаній не має значних щорічних оборотів, тому мають право реєструватися як фізичні особи-підприємці (ФОПи) 2 та 3 груп. Згідно Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців на початок 2023 року в

країні налічувалося 271 699 ІТ-ФОПів. Протягом року повномасштабної війни кількість фахівців з інформаційних технологій, які зареєструвалися як ФОПи, зросла на 31 793 особи або на 13 % [3].

Головними перевагами ЄП для ІТ-галузі є: 1) стимулювання підприємництва (спрощення податкового процесу може поживляти підприємницьку активність); 2) ефективне використання ресурсів (надає можливість підприємствам сконцентрувати свої ресурси на розширенні бізнесу та інноваціях, замість складних податкових обов'язків); 3) пільги для молодших підприємств (спрямоване на підтримку молодших ІТ-компаній та стартапів, надаючи їм можливість сплачувати невеликі суми податку).

Унікальна система оподаткування в Україні забезпечується через Дія.City. City – унікальний правовий та податковий простір, який покликаний забезпечити розвиток ІТ-компаній в Україні. Функціонування даної системи регулюється Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» № 1667 від 15.07.2021 р.

Сама система була запущена 8 лютого 2022 р. Повномасштабна війна загальмувала реєстрацію ІТ-компаній у Дія.City – за планами Міністерства фінансів мало долучитися одразу 1000 підприємств (близько 60 % усієї ІТ-галузі), однак до березня 2022 р. до проєкту доєдналося лише 350 підприємств. На сьогодні резидентами є понад 600 підприємств (зокрема, Megogo, Uclon, Plarium) [4].

Основна перевага резидентства в Дія.City – спеціальне система оподаткування. Компаніям-резидентам надається можливість обрати між 18 % податку на прибуток і 9 % податку на виведений капітал (на виведення дивідендів). Крім цього, обов'язковим є сплата наступних податків та зборів: 5 % ПДФО, 22 % ЄСВ та 1.5 % військовий збір. Поява податку на виведений капітал сприяла залученню інвестицій в стартапи [5, с. 446].

Складнішим є питання пільг для інформаційних технологій. Починаючи з 2013 року, розробники програмного забезпечення були звільнені від сплати ПДВ. Проте ця пільга припинила свою дію з 31 грудня 2022 року. Хоча з початку планувалося подовжити терміни дії пільги додатково на 5 років. Через вимоги МВФ Міністерство фінансів відхилило пропозиції пролонгації дії пільги з ПДВ для ІТ-галузі.

Повернення ПДВ призвело до зростання цін для кінцевих споживачів. Цей негативний наслідок також впливає на сферу оборони. Стартапи, які спеціалізуються на військових технологіях, тепер змушені додавати 20 % до вартості своїх продуктів. Ці продукти часто призначаються для потреб ЗСУ та закупаються за кошти, зібрані волонтерськими організаціями.

Шлях до Європейського Союзу вимагає адаптації багатьох складових економіки, що може бути болісним на початкових етапах. Вважаємо, що відмінену пільгу з ПДВ варто замінити комплексом інших пільг. Так, у світо-

вій практиці оподаткування інформаційних технологій найчастіше застосовують податкову пільгу саме на інноваційні розробки та дослідницькі центри (Ізраїль, Австралія, Швейцарія, США). Це не сприяє здешевленню продукції, але носить стимулюючий характер до розвитку сучасних технологій та підготовки фахівців у новітніх галузях, у т. ч. ІТ-сфері. Також розповсюджена практика надання податкових кредитів та знижок підприємствам, що вкладаються в інноваційні дослідження та розробку нових технологій (Великобританія, Китай, Південна Корея).

ІТ-сфера в Україні отримує достатню кількість податкових послаблень, які покликані допомагати створенню та розвитку нових підприємств у даній галузі та сприяють виходу на міжнародну арену найкращих фахівців ІТ в Україні. Доцільним є подальше розширення можливостей для резидентів Дія.City. Але підтримка розвитку ІТ-галузі не може обмежуватися виключно податковими стимулами. Для завоювання нашими спеціалістами ІТ світового простору держава має надавати гранти та залучати інвесторів з інших галузей економіки.

Список використаної літератури

1. Яценко Л. Ринок праці ІТ-сектору в умовах війни: реалії та перспективи. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-it-sektoru-v-umovakh-viyny-realiyi-ta-perpektyvy>
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. зі змінами та доповненнями.
3. Іпполітова І. Скільки айтівців в Україні: +32 тисячі ІТ-ФОПів за рік згідно з Мін'юстом. Спільнота програмістів DOU. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/how-many-devs-in-ukraine-2023/>
4. Офіційний телеграм-канал міністра цифрової трансформації в Україні Федорова М.А. URL: <https://t.me/s/mintsyfra?before=4554>
5. Єрем'ян О.М. Оподаткування ІТ-бізнесу в Україні під час воєнного стану. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозовані сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Херсон, м. Хмельницький, 27-28 квітня 2023 р. С. 445-447. URL: <http://kntu.net.ua/index.php/ukr/Struktura/Kafedri-universitetu/Ekonomiki-pidpriemnictva-ta-ekonomichnoyi-bezpeki2/Mizhнародna-naukovo-praktichna-konferenciya-Modernizaciya-ekonomiki-suchasni-realiyi-prognozni-scenariyi-ta-perspektivi-rozvitku>